

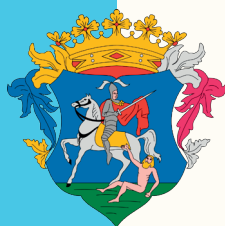

300
Kunszentmárton
1719-2019

A JÁSZKUNSÁG KUTATÁSA – 2019

XI. Jászkunság kutatása konferencia

Kunszentmárton,
2019. november 6-7.

Kunszentmárton
2019

A JÁSZKUNSÁG KUTATÁSA – 2019

XI. Jászkunság kutatása konferencia

Kunszentmárton,
2019. november 6-7.

Program

Megjelent Kunszentmárton Város önkormányzatának támogatásával.

Szerkesztette: Barna Gábor

A borítón:

A Nagykunság oroszlános címere és a jászkürt a kunszentmártoni Szent Márton plébániatemplom főbejárata fölött, a kunszentmártoniak kettős identitásának kifejezője.
(Fotó: Barna Gábor)

ISBN 978-615-80394-4-4

Felelős kiadó: Wenner-Várkonyi Attila polgármester

Nyomta:

EFO Kiadó és Nyomda, Százhalombatta

2019. november 6. szerda

Helyszín: Kunszentmárton, Városháza, Házasságkötő terem
(Köztársaság tér 1. I. em.)

9.00 – 10.00	Regisztráció
10.00 – 10.30	Ünnepélyes megnyitó Wenner-Várkonyi Attila polgármesteri köszöntő Győrfi Sándor jászkun főkapitányi köszöntő Latorcai Csaba államtitkár köszöntője és megnyitó beszéde

I. szekció A 17. századi migráció és következményei (Városháza, Házasságkötő terem, Köztársaság tér 1. I. em.) Elnököl: Barna Gábor	
10.40 – 11.00	Szabó Géza: Kaukázusi régészeti és néprajzi párhuzamok a jászkunsági migráció adatainak értelmezéséhez
11.00 – 11.20	Bánkiné Molnár Erzsébet: A tömeges migráció hatása Félegyháza népi kultúrájára és a lakosság identitására (1743–2019)
11.20 – 11.40	Kürti László: Történelem és identitás: A jász kirajzás és a felső-kiskunsági puszták kérdése
11.40 – 12.00	Nagy Janka Teodóra: Jogi néprajzi adatok a Jászkunság 17-18. századi migrációtörténetéhez: a jászsági típusú különélő nagycsalád
12.00 – 12.30	Hozzászólások Barna Gábor: A „Megszálló levél” (poszter-előadás)
12.30 – 13.30	Ebéd (Közösen a Tanácskozó teremben)
13.30 – 13.50	Emlékmű koszorúzása

II. szekció Kunszentmárton történetéből (Helytörténeti Múzeum, Látványtár, Kerületi ház u. 8.) Elnököl: Tóth Albert	
13.50 – 14.10	Farkas Kristóf Vince: Egyéni migráció Kunszentmártonba és Kunszentmártonból. Egy értelmiségi élete és sorsa a 19. század elején
14.10 – 14.30	Szarka József: Gyalui és az Istvánháza középkori átkelőhelyei. Adatok Izabella királyné 1541-es Kunszentmártontól Lippáig tartó útjának lehetséges útvonalához
14.30 - 14.50	Sziksza Mihály: Kunszentmárton a Tiszazug közlekedési csomópontja
14.50 – 15.10	Hozzászólások
15.10 – 15.25	Kávészünet
Elnököl: Bathó Edit	
15.25 – 15.45	Hegedűs Krisztián: Serfőző mesterek a 18. századi Kunszentmártonban
15.45 – 16.05	Tóth Albert: A Nagykunság-vidék gyökeres átalakulása a Tisza-szabályozás következtében
16.05 – 16.25	Janes Zoltán: Kunszentmárton kegyurasága a 18-19. században
16.25 – 16.45	Szabó Sándor: „Fogj vagyok immár idegenben távol...” Soós László hadifogolynaplója (1917)
16.45 – 17.05	Molnár Vilmos: Bizonytalan idők a Körös partján. Kunszentmárton 1919-ben
17.05 – 17.20	Hozzászólások Barna Gábor: A kunszentmártoni helytörténeti kutatások története (poszter-előadás)

III. szekció A Jászkunság történeti kérdései (Városháza - Házasságkötő terem, Köztársaság tér 1. I. em.) Elnököl: Bagi Gábor	
13.50 – 14.10	Gulyás András Zoltán: A jászok magyarországi beköltözésének problematikája
14.10 – 14.30	Töröcsik István: Mikor és honnan? A történeti Jászság kialakulásának legfontosabb kérdései
14.30 – 14.50	Bíró Gyöngyvér – Katona-Kiss Attila: Újabb adatok a Karcag-orgondaszentmiklósi csat kérdésköréhez
14.50 – 15.10	Pálóczi Horváth András: A Nagykunság népessége a 15-16. században
15.10 – 15.25	Hozzászólások
15.25 – 15.40	Kávészünet
Elnököl: Pálóczi Horváth András	
15.40 – 16.00	Selmeczi László: A reformáció a Jászságban
16.00 – 16.20	Mihalik Béla Vilmos: „... szépen és frissen felépítettük az plébániát” A plébániahálózat újjászervezése a Jászságban (1699-1719)
16.20 – 16.40	Katona-Kiss Attila: Kara Buga és Karabuka
16.40 – 17.00	Bagi Gábor: Szempontok a Jászkunság újratelepüléséhez az 1710-es években
17.00 – 17.20	Hozzászólások
19.00	Wenner-Várkonyi Attila polgármester fogadása (Szabó Gyula Művelődési Ház, Kossuth u. 16.)

2019. november 7. csütörtök

Helyszín: Kunszentmárton, Városháza, Házasságkötő terem
(Köztársaság tér 1. I. em.)

IV. szekció Történeti demográfiai és migrációs kérdések Elnököl: Hegedűs Krisztián	
9.30 – 9.50	Benke Zoltán: Kunszentmárton népesedési viszonyai a 18. században az anyakönyvek, egyházlátogatási jegyzőkönyvek és adóösszeírások alapján
9.50 – 10.10	Farkas Imre: A Kőházi Farkas, Kuna, Gergulics és Laki Kovács őseim a benépesülő Kunszentmártonban
10.10 – 10.30	Turcsányi Péter: A kunszentmártoni migráció és hatása négy család életére az anyakönyvi adatokból.
10.30 – 10.45	Hozzászólások
10.45 – 11.00	Kávészünet
V. szekció A Jászkunság néprajzából Elnököl: Kürti László	
11.00 – 11.20	Bathó Edit: „Lajosmizsén kis kalapot viselnek.” A Jászságból kirajzott jász települések viselete a 18-19. században.
11.20 – 11.40	Barna Gábor: Folklórgyűjtés Kunszentmártonból és Mesterszállásról a 20. század elejéről
11.40 – 12.00	Terék József: Népzene kutatás Jász-Nagykun-Szolnok megyében
12.00 – 12.20	Pethő László: Jász-Nagykun-Szolnok megye története – színopszis (avagy miért lenne szükség egy korszerű megyetörténet megírására)
12.20 – 12.40	Ország László: A szecesszió virágai tovább élnek
12.40 – 13.00	Hozzászólások
13.00 – 14.00	Ebéd (Városháza – Házasságkötő terem, Köztársaság tér 1. I. em.)
14.00 – 15.00	Városnéző séta

Az előadások kivonatai

Bagi Gábor

Szempontok a Jászkunság újratelepüléséhez az 1710-es években

1711-ben a magyar történelem majd 200 éves háborús periódusa ért véget, amely az Alföld és a Jászkunság jelentős pusztulását okozta. A kezdeti évtizedet számos bizonytalanság jellemezte:

1. A Jászkunság 1702-ben elvesztette kiváltságolt státuszát, és a Német Lovagrend földesúri birtoka lett. A Lovagrend 1711-ben látszólag visszanyerte ugyan a földesuraságát, ám utólag az eladatás zálogolássá minősítése merült fel.
2. I. József halála után nem volt egyértelmű, hogy a Katalóniában tartózkodó Károly öccse milyen politikát fog folytatni, és hogy a XVII. század végi reformtervezetek miféle módon kerülnek megvalósulásra.

A korszak átmenetiségét számos sajátosság mutatta. A Lovagrend elkezdte ugyan az újratelepítést, de földesurasága bizonytalanná válásával törekvései intenzitása csökkent. Hogy mégis kitartott (Kis- és Nagy-kunság), az a spontán mozgalmak mellett főképp magyar tisztségviselőinek volt az érdeme. A spanyol örökösödési háború lezárásával az új török háború Habsburg sikerei sok mindent tisztáztak. Legfőképp azt, hogy III. Károly a magyar rendi előjogok tiszteletben tartásával akar majd reformerként fellépni. Ennek látványos megnyilatkozásai azonban már a következő évtizedre esetek.

Barna Gábor

A helytörténeti kutatások története Kunszentmártonban (poszter-előadás)
(Múzeum, Látványtár)

A poszter-előadás a 19. század utolsó harmadától napjainkig tekinti át a helytörténeti érdeklődés kunszentmártoni kibontakozását, legjelentősebb képviselőit és eredményeit. Többek között szól Széll Farkas, Kiss Antal, ifj. Dósa József, Veress János, Turcsányi István, Baldaszi József, Józsa László (és mások) tevékenységéről, a Tiszazugi Archeológiai Magántársaság, a kunszentmártoni sajtó, a polgári iskola, a helyi múzeum szerepéről és az 1970-es évek honismereti kutatásairól. Utal a legfontosabb kiadványokra, amelyeket egy tárlóban be is mutat.

Barna Gábor

A „Megszálló levél” (poszter-előadás) (Városháza, Házasságkötő terem)

Térképpel és rövid kommentárok segítségével ismerteti a poszter-előadás Kunszentmárton újratelepítésének történetét, az ún. „Megszálló levelet”, amit a jászapáti kirajzás vezetője, Radics István mondott tollba 1761-ben, nem sokkal halála előtt. Az 1745. évi önmegváltás (redemptio) után ez történet a fogláló családok leszármazottai számára az ősiség, a kunszentmártoni származás igazoló levelévé vált, s maradt egészen a 20. század elejéig.

Barna Gábor

Folklórgyűjtés Kunszentmártonból és Mesterszállásról a 20. század elejéről

Az 1908-ban megalakult Folklore Fellows Magyar Osztálya 1912-ben ülést tartott Egerben, a papnevelő intézetben. Ösztönzésüket és útmutatásukat követve Kiss Péter kunszentmártoni papnövendék, későbbi prépost-plébános, Kunszentmártonban és Mesterszálláson, ahol családjának földje és tanyája volt, a béresek és alkalmazottak körében népdal- és mondagyűjtést végzett. Térségünkben ez volt az első szövegfolklór gyűjtés, amelynek eredeti anyagát a Néprajzi Múzeum Etnológiai Adattára őrzi. Az előadás a Folklore Fellows keretébe illesztve bemutatja a kutatót és a lejegyzett anyagot, utalva annak jelentőségére.

Bathó Edit

„Lajosmizsén kis kalapot viselnek”. A Jászságból kirajzott jáász települések viselete a 18–19. században

A Jászság népessége a 18. században jelentősen megszorodott, s ennek következtében kevésnek bizonyult a föld, a legelő, s a családok gazdálkodása, megélhetése bizonytalanná vált. A jáász települések lakói közül sokan – a jobb boldogulás reményében – más vidékre költöztek. Az első jelentősebb szervezett kiköltözködés 1719-ben Jászapátiból történt Kunszentmártonba, de csakhamar követte a török időkben teljes elnéptelenedett Kiskunság betelepítése is. A további kitelepülések lehetőségét 1745-ben, a redemptióban megváltott kiskunsági puszták biztosították. Az előadás az tárgyalja, hogy az újonnan alapított jáász települések lakosságának viselete hogyan változott a szülőföldtől való elválás után.

Bánkiné Molnár Erzsébet

A tömeges migráció hatása Félégyháza népi kultúrájára és a lakosság identitására (1743–2019)

Félégyháza legelső összeírása alapján kijelenthető, hogy az 1526-ban elpusztult falut 1743-ban döntő többségben a Jászságból kirajzottak élesztették újra. A jászságiak tömeges migrációja többé nem ismétlődött meg, a kerületeken kívülről viszont folytatódott a szórványos beköltözés. Jelen előadásom azt kutatja, hogyan alakult a jászsági migránsok élete a Kiskun kerületben, meddig élt a jászsági származás hatása az igazgatásban, miben mutathatók ki a magukkal hozott kulturális elemek, illetve milyen tudatformáló tényezők alakították a legkevésbé sem kun származású lakosság identitását.

Vizsgálom meddig maradhatott használatban az egyre vegyesebb lakosságú településen többséget alkotó jászsági származásúak jellegzetes viselete. Mikor vetkőztek ki a hagyományos öltözetből, egyáltalán felöltötték-e a kiskunsági településen vagy nagyon rövid idő alatt elhagyták, felváltották a tájjelleget nem tükröző paraszti öltözetrel, esetleg nemesi ruházattal helyettesítették a Jászságból hozottat.

A jászsági népesség elkötelezettsége a római katolikus valláshoz a levéltári forrásokkal is bizonyítható. Igazolható, hogy a jászsági betelepülők valószínűleg a ferencesek kiemelt helyet kaptak. A félégyházi lakosok mind a jászberényi, mind a radnai ferences barátokkal tartottak kapcsolatot. Máriaradna búcsúútja egészen a kegyhely határon túlra kerüléséig látogatták a félégyháziak, később a radnai búcsújárást a közeli Pálosszentkút búcsúja helyettesítették. Áttekintésem arra is kiterjedt mit őrzött meg a nyelv. Az 1980-as évtizedben lefolytatott nyelvészeti vizsgálat megállapításait jelen kutatásom is alátámasztja, nevezetesen, hogy még napjainkban is felfedezhetők a palóc vidéki migráció nyelvi bizonyosságai.

Az 1743-ban bekövetkezett tömeges migráció után a Félégyházára települők számos magukkal hozott kulturális elemet megőriztek, mások viszont átalakultak az idők során. A legjelentősebb átalakulás a lakosság identitásában történt. A vegyes származás ellenére Félégyházán már a 18. században teret nyert a kun származás tudata, s a történelmi emlékezet napjainkban is kunnak tartja Kiskunfélégyházát.

Benke Zoltán

Kunszentmárton népesedési viszonyai a 18. században az anyakönyvek, egyházlátogatási jegyzőkönyvek és adóösszeírások alapján

Kunszentmárton hasonlóan több jászkun településhez a török hódoltság alatt elpusztult. 1718 évi újjátelepülése után azonban a többi jász és nagykun helységhez képest a 18. században töretlen fejlődést mutatott, mely végül az 1807. évi várossá alakulásához vezetett. Ebből az időszakból csak egyetlen népszámlálási adatunk van 1785-ből. Előadásomban igyekszem következtetések levonni az egyházi anyakönyvekből és az adóösszeírásokból a kunszentmártoni demográfiai folyamatokra. Ezen források mellett Kunszentmárton vonatkozásában értékes lélekösszeírások nyerhetők az 1746, és az 1766/67. évi egyházlátogatási jegyzőkönyvekből is.

Bíró Gyöngyvér – Katona-Kiss Attila

Újabb adatok a Karcag-orgondaszentmiklósi csat kérdésköréhez

A Karcag-orgondaszentmiklósi temető 170. sírjából napvilágot látott övcsat jól ismert darabja a kun szállástemetők tárgyi anyagának, rovásírással vagy ahhoz hasonlatos felirata miatt egyedinek minősítette az eddigi kutatás. Máig nyitott kérdés, hogy a csatkarikán szereplő jelsor értelmes szöveg-e és ha igen, milyen nyelven íródott. A lehetséges megfejtés(ek) olyan lényeges kérdések felé terelik a figyelmet, mint a kunok írásbelisége, illetve annak elterjedtsége. Előadásunkban olyan új régészeti adatokat és megfigyeléseket szeretnénk bemutatni a csattal kapcsolatban, amelyek reményeink szerint árnyalhatják a róla alkotott képet.

Farkas Imre

Kőházi Farkas, Kuna, Gergulics és Laki Kovács őseim a benépesülő Kunszentmártonban

- Honnan jöttek? Hol éltek Jászapáti előtt? – Kik rajzoltak ki onnan? Kőházi Ferencék vándorlása. Kuna Pál közelebbről érkezett?
- Életük a redemptioig (jobbágy élet földesúr nélkül, a pestisjárvány hatásai)
- Részvételük a redemptioiban – Farkas Ferenc oklevél mintájú igazolása

- Horváth szücsből Gregulics (sokat mondó névváltozások), aki céhmes-ter és redemptus lett.
- Mire jutottak 1800-ig? (Földek szétöröklése, földszerző házasságok, mesteri pusztán kimért földek).

Gulyás András Zoltán

A jászok magyarországi beköltözésének problematikája

Mára általánosan elfogadottá vált, hogy a Kaukázus környékéről származó jászok a 13. században, a kunokkal együtt érkeztek Magyarországra. A 19. századi történészek a 20. század végéig sok kutató egységesen állítják, hogy az 1200-as évek közepén történhetett a jászok beköltözése a Jászságba. A 20. század második fele óta azonban az oklevelek alapján kizárják a 13. század közepén történő jász beköltözést a Jászságba, ehelyett egyesek a 13. század végi, míg mások a 14. század közepi beköltözéssel számolnak. Az ellentmondás azon alapszik, hogy míg a négyszállási temetők 13. századi sírjaik közül többen jásznak azonosítottak, addig a Jászságban fekvő késő-Árpád-kori települések fennmaradt oklevelei által ismert birtokviszonyai alapján ebben az időben nincs jászként azonosítható település a térségben. Ezért egy Árpád- és középkori településtörténeti kutatást indítunk meg a Jászságban. Célunk, hogy az oklevelek által ismert településeket beazonosítsuk, és felvázoljuk a Jászság településrendszerének változásait a 13-15. században. A településtörténeti kutatás eredményei alapján pontosabb képet szeretnénk kapni a Jászság Árpád- és középkori történetéről, és új adatokat szolgáltatathatnánk a jászok bejövételének kutatásához.

Farkas Kristóf Vince

Egyéni migráció Kunszentmártonba és Kunszentmártonból. Egy értelmiségi élete és sorsa a 19. század elején

Előadásomban Ézsiás István, Jászfényszaru előkelő redemptus családban született, majd jogot végzett személy életútját tárom fel, aki mint a Jászkun kerület írnoka részt vett az 1808-as országgyűlésen, majd 1808-ban Kunszentmárton mezőváros aljegyzőjének választotta meg. Egészen 1817-ig aljegyzőként ténykedett és ebben az időszakban születtek meg gyermekei is. 1817-ben Kunszentmárton mezőváros főjegyzőjévé választották meg. Ám 1821-ben otthagya hivatalát és hazatelepült Jászfényszarura és mint

redemptus birtokos folytatta életét. Miért költözött haza? Miért nem vállalt értelmiségi foglalkozást? Mi történt vele? Ezekre a kérdésekre is igyekszem válaszolni az előadásomban.

Hegedűs Krisztián

Sörfőző mesterek a 18. századi Kunszentmártonban

A 18. század elején újra benépesülő Kunszentmárton társadalmában érdekes színfoltként jelentkeztek a valószínűleg német földről érkező sörfőző mesterek. Szakmájukat céhes keretek között tanulták, majd néhányan messze szülőföldjüktől próbáltak szerencsét az újraneépesülő alföldi településeken. Az 1699-ben készült Pentz-féle összeírás is utal a sörházak gazdasági szerepére. Egyes helyeken szorgalmazta a sörházak felállítását, máshol az alapvető feltételek hiánya miatt nem ajánlotta.

Kunszentmárton abban az időben még lakatlan volt, így nem található az ajánlott helyek között. Rottenstein József és Gátsy József kezdeményezésére 1732-ben épült fel a sörház a Körös-partján, amelynek vállalkozó szellemű bérlői vagy tulajdonosai közel 150 évig foglalkoztak sörfőzéssel. A haszonvételekkel kapcsolatos kutatások bizonyították, hogy a sörfőzés bérbe adásából, és a sör eladásából a városnak fontos bevétele származott. A 18-19. századi Kunszentmárton legjelentősebb „üzeme” a sörház volt, idegen üzemeltetői, és a beneficiumokban betöltött szerepe miatt mindenképp érdemes vele foglalkozni.

Katona-Kiss Attila

Kara Buga és Karabuka

Mándoky Kongur István „A kun nyelv magyarországi emlékei” című művében került említésre a Nagykunságban, közelebbről Kunhegyes és Kunmadaras határán egy halom, amely a *Karabuka* nevet viseli. Mándoky Kongur megállapítása szerint a helynév személynévi eredetű, melynek jelentése ’Fekete-Bika’, eredeti kun hangalakja pedig *Qarabuqa* volt. A helynevet azonban vélték már az oszmán-török hódoltság egyik emlékének is, így nyitott kérdés annak kun vagy oszmán-török eredete. A helynévből eddig négy adatolható magyarföldön, ebből kettő a Maros-Körös területéről, amely 1246–1282 között egy – eddig ismeretlen nevű – kun nemzetség szállásterülete volt. Tény viszont az is, hogy a középtáj a 16. század közepétől a 17.

század végéig a török hódoltság területéhez tartozott. Előadásomban arra keresem a választ, hogy melyik nép és időszak emléke a Karabuka helynév és milyen további lehetséges összefüggések bonthatók ki ebből az azonosításából.

Kürti László

Történelem és identitás: A jász kirajzás és a felső-kiskunsági puszták kérdése

A Felső-Kiskunság települései sajátos revival-mozgalmak révén ünneplik a jász és kun történelmet, hagyományt. A református többségű Fülöpszállás, Kunszentmiklós és Szabadszállás mellett Kunadacs és Kunbaracs új színfoltja ennek a régi/új identitás keresésének. A térség öt települése – Jászkarajenő, Kerekegyháza, Kocsér, Ladánybene, Lajosmizse – azonban többségében római katolikus és jászági eredettel büszkélkedik. A kutatásom egyik fő tézise, hogy a kiskunsági puszták jászági tulajdonba kerülése a magyar történelem egy karakterisztikus politikai és történelmi folyamatát indította el. A 18. század közepétől, a Hármaskörület homogenizáló politikája ellenére, a jász települések eltérő pusztai gazdálkodása megteremtette az alapját a későbbi tagosítási és tanyásodási mozgalmaknak, amelyek nemcsak egy új, hanem eltérő településtörténeti és demográfiai folyamatok kialakulásának kedveztek.

Mihalik Béla Vilmos

„...szépen és frissen feléptettjük a plébániát” A plébániahálózat újjászervezése a Jászságban (1699–1719)

Előadásomban a jászági plébániahálózat újjászervezését vizsgálnám meg, amely fontos előzménye volt a kiskunsági és nagykunsági katolikus intézmények reorganizációjának is. A választott időkeret a Pentz-féle összeírás (1699) és Kunszentmárton újjáépítése (1719) adja meg. A Német Lovagrendnek való eladás, a Rákóczi-szabadságharc zűrzavaros évei, majd a lovagrendi földesuraság kiépülése idején a katolikus plébániahálózat újjászervezéséről kevés adatunk volt eddig. Az egri érseki levéltárban és a Német Lovagrend bécsi levéltárban a szisztematikus forrásfeltárás révén azonban kirajzolódik az a folyamat, amelynek során a jász közösségek erejükön felül járultak hozzá plébániák újjászervezéséhez ebben a két nehéz évtizedben is. Előadásom szorosan kapcsolódik a várhatóan 2020-ban megjelenő

monográfiához, amelyben a katolikus egyház jászkunsági újjászerveződését vizsgálom az eladottság évtizedeiben (1702-1745).

Molnár Vilmos

Kunszentmárton forradalmi eseményei a megyei és országos irányzatok tükrében 1918-1919

Előadásomban röviden bemutatom Kunszentmárton történetét az őszirózsás forradalom és a Tanácsköztársaság idején. Kitérek a helyi politikai irányzatokra, főbb szereplőkre, valamint a város helyére az ország forradalmi térképén. A rendelkezésre álló források (kortárs és visszaemlékezések alapján) felhasználásával röviden kísérletet teszek az alakító tényezők feltárására. A Tanácsköztársaság rövid időszakának helyi vezetőit, eseményeit, s kihatását is elemzem, s röviden összehasonlítom a megye több városias településével is. Előadásom 1918. októberétől 1919. májusáig történeteket mutatja be.

Nagy Janka Teodóra

Jogi néprajzi adatok a Jászkunság 17-18. századi migrációtörténetéhez: a jászkunsági típusú különélő nagycsalád

Az előadás elsősorban a jászkunsági típusú, ún. különélő nagycsalád sajátosságait, szerepét vizsgálja a Jászkunság 17-18. századi migrációs időszakában. Gazdálkodásának, mindennapi életének, a családtagok jogállásának jellemzőit, a mindennapokat meghatározó jogszokásokat és öröklési rendet részletezi.

A jászkunsági típusú, ún. különélő nagycsaládot a vérségi közösség és a területi privilégium metszetében elemzi – elsősorban hazai és oszét adatközlések, levéltári források, szakirodalmak alapján.

Ország László

A szecesszió virágai tovább élnek...

A millenniumi készülődés éveiben, 1895-ben nyitotta meg műhelyét Kunszentmárton egyik ikonikus műfazes mestere Bozsik Kálmán. A fiatal fazekas mester a Badár Balázsnál tanult, valamint a családból hozott és a környezeti hatások befolyására alakította ki sajátos fazekas stílusát és a termékei díszítő módját. Ettől lett Bozsik Kálmán műfazes mester.

A kor szelleme, a szecesszió, élete végéig meghatározó stílusa volt a mesternek. A változatos formák mellett az életigenlő virágos díszítómód végig kísérte pályafutását. Egyedivé, Bozsikká tette, amely itt született Kunszentmártonban.

Mint helyi ismeretséggel rendelkező népművész, 2002-ben kezdtem gyűjteni – az akkor már szerény ismertséggel bíró - Bozsik kerámiák mintarajzait a településen és a múzeumokban.

E páratlan motívumkincs egy új textildíszítő mód létrehozását eredményezte, melyet az általam vezetett Csengedi Hímzőkör tagjaival dolgoztunk fel. Ebből született a „csengedi színes hímzés”, melynek liturgikus textíliákra alkalmazott 2010-ben Dr. TERNYÁK Csaba egri érsek szentelt fel, majd 2015-ben a Milánói Világkiállításon – a Bozsik hagyatékkal és az új Mucsi-kerámiákkal együtt – a világ megcsodálhatott. Egy új textil díszítómód születéséről szól az előadás.

Pálóczi Horváth András

A Nagykunság népessége a 15-16. században

A nagykunság kun lakosságának népességszám becsléséhez a 15. század végétől vannak értékelhető adatok: az Ernuszt-féle országos összeírás 1494-95-ből, a 16. századból pedig a magyar és török adóösszeírások. A kunok által lakott terület nagysága, a települések száma és a népsűrűség alapján országos becslést végeztünk a 14-15. századi demográfiai viszonyokra vonatkozóan. A Nagykunságban nemcsak a kun autonóm területen, a Kolbáz-széken volt kun lakosság, hanem nemesi birtokokon is. A 16. századi viszonyokra vonatkozóan az 1567., 1577-79. és az 1587. évi egri összeírás, valamint a szolnoki szandzsák 1571. és 1591-92. évi összeírása alapján már árnyaltabb demográfiai képet lehet alkotni: a népességszám alakulásán kívül a települések és a háztartások nagyságára, a pusztásodás demográfiai következményeire. A 17. században kevés megbízható adat van, a fő tendenciák azonban megrajzolhatók.

Pethő László

Jász-Nagykun-Szolnok megye története – szinopszis (avagy miért lenne szükség egy korszerű megyetörténet megírására)

- egy hamarosan 150 éve létező közigazgatási egység működésének mérése
- az 1876. XXXIII. törvénycikk elemzése és értelmezése
- a megyerendszer központi-kormányzati kezelésének változatai
- a megye szerepének alakulása a források újraelosztásában
- a megyebeli tájegységek, települések együttműködése, érdekazonossága és konfliktusaik fontosabb jellemzői

Selmeczi László

A reformáció a Jászságban

A jászok katolizációja annyira hatékony volt, hogy Jászberényben az őket megtérítő ferenceseknek templomot és kolostort építettek. Azonban a hitújítás eszméi közöttük is táptalajra találtak. Jászberényben a katolikusok és a reformátusok közötti harc odáig fajult, hogy a város a 16. század második felében kettészakadt a katolikus Jászvárosra és a református Magyarvárosra. A Jászság fővárosa azonban soha nem lett egészében protestáns. A Jászságban egy település, Jászkisér valamennyi lakosa áttért a református hitre és meg is maradt új hitén. Ezen kívül egy ideig Jászfényszarun is éltek kálvinisták. Az előadás a Jászság reformációját tekinti át a 16-18. század időszakában.

Szabó Géza

Kaukázusi régészeti és néprajzi párhuzamok a jászkunsági migráció adatainak értelmezésében

A Kaukázus területén szórványos adatok vannak arra vonatkozóan, hogy a 17. században valamiféle közvetlen kapcsolat volt a Kárpát-medence területével. Erre utaló adatokról a Zichy-expedíció is beszámolt, ahogyan én is személyes tapasztalatot szerezhettem erről a 17. századtól nyomon követhető, az oszétéknél letelepedett magyar férfi utódaival való találkozás során. Az előbbi elszórt eseteknél azonban sokkal fontosabbnak tűnik annak vizsgálata, hogy a jászkunsági migrációs folyamatok kutatása során melyek lehetnek azok a megőrzött, a gyökerekre visszanyúló jász hagyományok ame-

lyek, mint markerek segíthetik a kirajzott jászok elhatárolását. Előadásomban olyan, az oszétéknél jól megfigyelhető régészeti, néprajzi párhuzamok bemutatásával szeretném felhívni a figyelmet a jászok-kunok közötti különbségekre, amelyek különösen a migrációs folyamatok miatt kevert jászkunsági részekben jó támpontot nyújthatnak a kutatóknak az eltérő háttérű szokásanyagok, társadalmi-gazdasági jelenségek elkülönítéséhez.

Szabó Sándor

„Fogoj vagyok immár idegenben távol...” Soós László hadifogolynaplója (1917.)

Soós László a cs. és kir. 68. gyalogezred kötelékében teljesített katonai szolgálatot. 1917 májusában esett olasz fogságba, naplója ezt az időszakot mutatja be. A hadifogság, ahogy naplójából kitűnik, maga volt a pokol. Papírra vetette a mindennapok szenvedését, honvágyát és nyomorúságát. Örömteli pillanatokot csak egy régi bajtárssal való találkozás jelenthetett, ahogy azt feljegyezte 1917. július 18-án, „egy régi jó ismerősömmel találkoztam, kivel együtt voltam Nagykanizsán. Az az öröm!” Vagy esetleg a remélt cigaretta kézhezvétele, de mind fölött a legnagyobb boldogság, ha életjelet adhatott magáról édesanyjának. „Az a fő, hogy szülőinket értesíthetjük, hol és hogy létünk felől, én édesanyámnak írtam.” A Soós napló rendkívül értékes, hiszen az olasz hadifogság 2 és fél évének mindennapjait írta le.

Szarka József

Gyalu és Istvánháza középkori átkelőhelyei. Adalékok Izabella királyné 1541-es Kunszentmártonról Lippáig tartó útjának lehetséges útvonalához

Szerémi György emlékirata számos utakra, átkelőhelyekre vonatkozó hiteles adatot őriz, melyek idáig csak részben hasznosultak a középkori útvonal-rekonstrukciókat tartalmazó szakirodalomban. Szerémi leírása Izabella királyné 1541-es Budáról Lippára tartó útjáról közismert a Kunszentmártonra és környékére vonatkozó helytörténeti irodalomban is, ugyanakkor az a részlet elkerülte a kutatók figyelmét, hogy a forrás a gyalui révnél ír a királynő és kísérete átkeléséről. Az előadásban a királyné útjának Kunszentmártonról Lippáig tartó szakaszát, és annak lehetséges útvonalait vizsgálom a szűkebb régió utakra és átkelőhelyekre vonatkozó adatai alapján.

Szikszai Mihály

Kunszentmárton a Tiszazug közlekedési csomópontja

Kunszentmárton telepítésében (és úratelepítésében) meghatározó jelentőségű volt kiváló közlekedés földrajzi helyzete. Először révátkeles létesült, majd ezt követte 1806-ban az állandó híd. Kevésbé ismert, hogy az I. alföldi transzverzális út megyénket egyetlen helyen, Kunszentmártonnál érintette. Ezért is tervezték később a Jászberényt Kunszentmártonnal összekötő állami utat. A vasút 1885-ben érte el a Körös parti települést, majd meghosszabbították Szentes felé. A Kecskemét irányában történő építkezésre azonban csak jóval később, 1952-ben került sor. Végül pedig megemlíthetjük a hajózást, ugyanis rövid ideig ez is létezett a Körösön. Az I. világháborút követően azonban hadászati jelentősége is volt a Tiszaugnál és Kunszentmártonnál felépített állandó hidaknak. Ezeket próbálom meg összefoglalni egy rövid előadásban.

Terék József

Népzene kutatás Jász-Nagykun-Szolnok megyében

Előadásomban szeretném ismertetni a Jász-Nagykun-Szolnok megyében már elvégzett népzene kutatás eredményeit, tudományos munkáit, a már megjelent publikációkat. Szeretném felhívni a figyelmet a teljes megye újrakutatásának fontosságára és jelentőségére, a régi és jelenleg még megtalálható helyi és tájegységi, megyei értékek újbóli publikációs lehetőségeire, a helyi identitástudat erősítésére, a kutatási eredmények oktatásba történő beillesztésére. Még megtalálhatók az utolsó adatközlők mind a 78 településen. Általuk, valamint a már meglévő kutatási eredmények felhasználásával az egész Jászkun identitás erősödhet, mely jelenlegi formájában is igen tiszteletreméltó.

Mindezt szülőföldemen, a Tápió mentén már 10 éve tartó kutatómunkám alapján jelentem ki, melynek eredményeként több mint 20 kiadvány jelenthetett meg a helyi identitástudat kialakítása, kulturális értékeink fenntartása és taníthatósága címen.

Tóth Albert

A Nagykunság-vidék gyökeres átalakulása a Tisza-szabályozás következtében

Széchenyi István programja következtében gyökeresen megváltozott a táj korábbi arculata. A legnagyobb magyar végső soron egy korparancsot hajtott végre. Az egykori természetes, vízjárta tájat az agrárkultúr táj váltotta fel, s ennek következtében a természetes élőhelyek csak mozaikosan, zárványként maradtak fenn. Ezek oltalmazása a természetvédelem kiemelt jelentőségű feladata. A tanulmányban a Tiszai Alföld Kunszentmárton térségének a vizsgálatára kiemelten is sorra kerül.

Töröcsik István

Mikor és honnan? A történeti Jászság kialakulásának legfontosabb kérdései

Történészek és régészek meglehetősen eltérő álláspontot képviselnek abban a kérdésben, hogy mikor jelentek meg a jászok a Zagyva és Tarna völgyében. Bár helynévi emlékeik a Jászságon kívül is előfordulnak, kérdéses, hogy ezek a jász szórványok miként kapcsolódnak ahhoz a kiváltságolt területhez, mely róluk kapta ma is használatos elnevezését. Az előadó néhány éve beleszippentve a jász kutatásba megpróbálta összegezgetni az írott források adatait a régészet eredményeivel, ezúttal pedig arra tesz kísérletet, hogy felvázolja; mikor és honnan jöttek a jászsági jászok.

Turcsányi Péter

A kunszentmártoni migráció és hatása négy család életére az anyakönyvi adatokból

Egy település fejlődését a népességnövekedés jelzi. Az anyakönyvekből az adott időszakra számított szaporulat és a hozzátartozó népességváltozás különbsége viszont kellő mérlegelés után a migrációra ad választ. A kunszentmártoni elvándorlások zöme 1880 és 1910 közé esik, ami népszámlálási összeírásokkal támasztható alá. Az így kapott értékekből korrekció után a 18. századi és 19. század elejei népmozgásokra is következtetni tudunk. A kunszentmártoni fejlődésnek és a migrációjának a négy rokon családnak az anyakönyvi adatai is megfelelnek. Vizsgálatunk elsősorban vagyoni helyzetükre és házassági stratégiájukra terjed ki.

A konferencia előadói

- Bagi Gábor Dr. muzeológus, történész, Damjanich János Múzeum, 5000 Szolnok, Kossuth tér 4. gbagi@djm.hu
- Barna Gábor, Prof. Dr. habil. DSc. néprajzkutató, egyetemi tanár, SZTE BTK Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék, 6722 Szeged, Egyetem u. 2. gaborbarnadr@gmail.com
- Bathó Edit, Dr. néprajzkutató, múzeumigazgató, Jász Múzeum 5100 Jászberény, Táncsics Mihály u. 5. jaszmuzeum@gmail.com
- Bánkiné Molnár Erzsébet Dr. nyugdíjas, történész, 6100 Kiskunfélegyháza, Zrínyi út 28. bhmihalyne@gmail.com
- Benke Zoltán, vetőmagminősítő mérnök, Fejér Megyei Kormányhivatal, 2083 Solymár, Erdő u. 5. benkez@t-online.hu
- Bíró Gyöngyvér régész, tudományos segédmunkatárs, SZTE BTK Régészeti Tanszék, 6726 Szeged, Közép fasor 31-33. gyongyver.br@gmail.com
- Farkas Imre, nyugdíjas, műkedvelő családfakutató, 5430 Tiszaföldvár, Csipke u. 4/A. farkasimre53@t-online.hu
- Gulyás András Zoltán régész muzeológus, Jász Múzeum, 5100 Jászberény, Lehel vezér tér 18. jaszregesz@gmail.com
- Farkas Kristóf Vince Dr. történész, egyéni vállalkozó, 5126 Jászfényszaru, Csokonai út 11. efkave@gmail.com
- Hegedűs Krisztián történész muzeológus, igazgatóhelyettes, KÁMK Helytörténeti Múzeum, 5440 Kunszentmárton, Kőrösi Csoma Sándor u. 10. hegekrisztian@gmail.com
- Katona-Kiss Attila régész, tudományos segédmunkatárs, László Gyula Kutatóközpont és Archívum, 6726 Szeged, Közép fasor 31-33. katona.kiss.a@gmail.com
- Kürti László Prof. Dr. kulturális antropológus, egyetemi tanár, Miskolci Egyetem, Alkalmazott Társadalomtudományok Intézete, 6050 Lajosmizse, Bajza u. 4. kurti1953@gmail.com
- Mihalik Béla Vilmos Dr. történész, tudományos munkatárs, tudományos titkár, Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, mbeco84@gmail.com
- Molnár Vilmos, történelem szakos egyetemi hallgató, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, 5000 Szolnok, Gerle u.16. mihalyszikszai@gmail.com
- Nagy Janka Teodóra, Prof. Dr. PhD. néprajz, jogtörténet, jogi néprajz, egyetemi tanár, Pécsi Tudományegyetem KPVK 7100 Szekszárd, Rákóczi út 1. jankateodora@gmail.com
- Ország László, hímező, népi iparművész, 5440 Kunszentmárton, Újvilág út 22. orszag.laszlo@freemail.hu
- Pálóczi Horváth András Dr. régész, történész, 1114 Budapest, Bukarest u. 6. VII/2. paloczihya@yahoo.com
- Pethő László, nyugdíjas, szociológus, társadalomtörténész, ny. egyetemi docens, lpetho45@gmail.com
- Selmeczi László Dr. nyugdíjas, régész-néprajzos, 1132 Budapest, Kádár u. 9-11. II. em. 18. selmeczi.laszlo@freemail.hu
- Szabó Géza Dr. PhD. régész, főmuzeológus, Wosinsky Mór Megyei Múzeum, 7100 Szekszárd, Szent István tér 26. kaladeaa@gmail.com
- Szabó Sándor, történelem szakos egyetemi hallgató, 5440 Kunszentmárton, Bajcsy-Zsilinszky utca 1/B sanyi1126@mail.com
- Szarka József régész, történész, Tessedik Sámuel Múzeum, 5540 Szarvas, Vajda Péter u. 1. szarkaj@gmail.com

- Szikszai Mihály történész, főlevéltáros, MNL Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára, 5000. Szolnok, Baross u. 13. fsz.6.
mihalyszikszai@gmail.com
- Terék József kulturális szakreferens, doktori hallgató, Pest Megye Önkormányzata, 1052 Budapest, Városház u. 7. 2192 Hévízgyörk, Kossuth Lajos út 61. terekjosef@gmail.com és terekj@pestmegye.hu
- Tóth Albert Dr. tájökölógus, ny. tanszékvezető, 5310 Kisújszállás, Széchenyi út 64. tothberci41@gmail.com
- Törőcsik István régész, történész, néprajzos, doktori hallgató, 6767 Ópusztaszer, Székelytelep 438. batratz@freemail.hu
- Turcsányi Péter nyugdíjas, vegyészmérnök, családfakutató, 1124 Budapest, Thomán István u. 25. pturcs@indamail.hu

A KUNSZENTMÁRTON HELYTÖRTÉNETI MÚZEUMI KIADVÁNYAI

Tiszazugi Füzetek

1. Kunszentmárton és a Tiszazug a XVIII-XIX. században. *Tiszazugi füzetek 1.* Szerk. Smuta Kálmánné – Barna Gábor. Kunszentmárton – Szolnok, 1973. 124 oldal, fekete-fehér ábrák
[2-5. A *Tiszazugi füzetek 2-5. száma* kéziratban maradt!]
6. Botka János: A csépai szőlőművelés. *Tiszazugi füzetek 6.* Kunszentmárton – Szolnok, 1976. 58. oldal, fekete-fehér ábrák
7. Barna Mária – Pusztai Gabriella: Öltözködési műhelytitkok. *Tiszazugi füzetek 7.* Kunszentmárton, 2003. 71 oldal, színes és fekete-fehér képekkel
8. Barna Mária – Pusztai Gabriella: Húszéves a kunszentmártoni múzeum. *Tiszazugi füzetek 8.* Kunszentmárton, 2005. 88 oldal, színes és fekete-fehér képekkel
9. Pusztai Gabriella (szerk.): Jeles kunszentmártoniak. *Tiszazugi füzetek 9.* Kunszentmárton, 2006. 84 oldal, színes és fekete-fehér képekkel

A KUNSZENTMÁRTON HELYTÖRTÉNETI MÚZEUMI EGYÉB KIADVÁNYAI

1. Pusztai Gabriella: *Mesterek és mesterségek. A kunszentmártoni Helytörténeti Múzeum állandó kiállításának tárgykatalógusa.* Kunszentmárton, 2006. 59 oldal, színes képekkel
2. Hegedűs Krisztián (szerk.): „...a Körös vizinek napkeleti partján...” Kunszentmárton története CD. Kunszentmárton, 2007.
3. Harangozóné Tóth Éva (szerk.): *Kunszentmárton épületei régen és ma. Lapok a 200 éves város építészet történetéből.* Kunszentmárton, 2007. 38 oldal, színes képekkel
4. Barna Gábor – Pusztai Gabriella (szerk.): „...Körös vizinek napkeleti partján. Kunszentmárton, a mezőváros. Kunszentmárton, 2008. 496 oldal, színes és fekete-fehér illusztrációk

5. Pusztai Gabriella: *Hajdanvolt mesterek – mesterségek hajdanán*. Kiállításvezető a múzeum állandó kiállításához. Kunszentmárton, 2011. 94 oldal, színes és fekete-fehér képekkel
6. Harangozóné Tóth Éva – Hegedűs Krisztián – Pusztai Gabriella: *Múltidéző kalendárium. Szokások, hagyományok, babonák, régi történetek*. Kunszentmárton, 2014. 60 oldal, színes és fekete-fehér képekkel
7. Pusztai Gabriella: *Az agyag művésze. Bozsik Kálmán kunszentmártoni fazekasmester*. Kunszentmárton, 2015. 95 oldal, színes és fekete-fehér képekkel
8. Pusztai Gabriella: *Senki sem élhet nemesebben. Magyar orvosok Fekete-Afrikában*. Kunszentmárton, 2016. 255 oldal, színes és fekete-fehér képekkel
9. Harangozóné Tóth Éva (szerk.): *Vándorúton*. Kunszentmárton, 2016. 26 oldal, színes rajzokkal. A múzeum és a városi óvoda közös munkája.
10. Harangozóné Tóth Éva – Hegedűs Krisztián: *Egy édes történet*. Foglalkoztató füzet az Egy édes történet c. időszaki kiállításához. Kunszentmárton, 2015. 12 oldal, színes rajzokkal.

VÁROSTÖRTÉNETI ÉS NÉPRAJZI TANULMÁNYOK

(Kunszentmárton, 1993-)

ISSN 1218-0009

Alapító szerkesztő: Barna Gábor és Józsa László

Szerkeszti: Barna Gábor, Hegedűs Krisztián, Pusztai Gabriella (2015-)

1. Barna Gábor (szerk.): *Szerzetesrendek az Alföldön – Kármeliták Kunszentmártonban*. [Kunszentmárton] é.n. [1993] (elfogyott!)
2. Barna Gábor: *A mai Kunszentmárton megalapításának története. A „Megg szálló Levél”*. Várostarténeti és néprajzi tanulmányok 2. Szerk. Józsa László. Kunszentmárton Város Önkormányzata, Kunszentmárton, 1994. (elfogyott!)
3. Barna Gábor: *Kunszentmárton. Történeti néprajzi tanulmányok*. Táj és népi kultúra 11., Várostarténeti és néprajzi tanulmányok 3. Szeged-Kunszentmárton, 2015. 141 oldal, 46 színes és fekete-fehér ábra
4. Barna Gábor: *Tanulmányok a 18-20. századi Kunszentmárton vallási életéből*. A vallási kultúrakutatás könyvei 17., Várostarténeti és népraj-

zi tanulmányok 4. MTA-SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport, Szeged-Kunszentmárton, 2015. 196 oldal, 8 színes és 56 fekete-fehér ábra

5. Fekete János: *Adatok a csépai plébánia történetéhez*. A vallási kultúrakutatás könyvei 20., Várostarténeti és néprajzi tanulmányok 5. MTA-SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport, Szeged-Kunszentmárton, 2015. 123 oldal, 43 fekete-fehér ábra
6. Barna Gábor (szerk.): *A Szent Domonkos Rend és a kunok*. A vallási kultúrakutatás könyvei 22., Várostarténeti és néprajzi tanulmányok 6. MTA-SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport, Szeged-Kunszentmárton, 2016. 152 oldal, 28 színes és 26 fekete-fehér ábra
7. Józsa László: *„Introibo ad altare Dei” Kunszentmárton katolikus papjai*. A vallási kultúrakutatás könyvei 23., Várostarténeti és néprajzi tanulmányok 7. MTA-SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport, Szeged-Kunszentmárton, 2016. 700 oldal, 27 színes és 250 fekete-fehér ábra
8. Mezey János: *Történetek a Mezey kántorcsaládról*. Sajtó alá rendezte, a jegyzeteket és az utószót írta Barna Gábor. A vallási kultúrakutatás könyvei 26., Várostarténeti és néprajzi tanulmányok 8. Szeged-Kunszentmárton, 2016. 70 oldal, 28 színes és fekete-fehér kép
9. Barna Gábor (szerk.): *Mortun falu. 800 éves Kunszentmárton 1215-2015*. Várostarténeti és néprajzi tanulmányok 9. Kunszentmárton, 2016. 128 oldal, színes és fekete-fehér mellékletek, térkép
10. Barna Gábor – Dezső Dóra – Mészáros János: *„Körülölelt téged a megrontott világ.” 1956-2016. Emlékezünk, emlékezzünk!* Várostarténeti és néprajzi tanulmányok 10. Kunszentmárton, 2016. 40 oldal
11. Mezey Mór: *Mezey temetési és halotti énekek*. Faksimile kiadás Barna Gábor utószavával. A vallási kultúrakutatás könyvei 30., Várostarténeti és néprajzi tanulmányok 11. Szeged - Kunszentmárton, 2016. 371 oldal
12. *A holtakat látó.* Írások a csépai halottlátóról. Összeállította és az előszót írta Barna Gábor. A vallási kultúrakutatás könyvei 29., Várostarténeti és néprajzi tanulmányok 12. Szeged - Kunszentmárton, 2016. 108 oldal, fekete-fehér képek
13. Csák Ernő: *A csépai ág. hitv. evangélikus egyház története*. Szerkesztette, a kéziratot sajtó alá rendezte, jegyzetekkel ellátta és a tanulmányt írta Barna Gábor. Devotio Hungarorum 16., A vallási kultúrakutatás könyvei 32., Várostarténeti és néprajzi tanulmányok 14. (helyesen 13.). Szeged - Kunszentmárton, 2017. 182 oldal, 9 fekete-fehér kép

14. Pajor Katalin: „Az pórul járt apostol” *Mesék, mondák, énekek egy törökszentmiklósi kézíratos füzetben.* Táj és népi kultúra 15., Várostörténeti és néprajzi tanulmányok 14. Szeged – Kunszentmárton, 2018. 136 oldal, fekete-fehér képek
15. Barna Gábor – Csetényi Mihályné: *Adatok a csépai evangélikus egyház történetéhez. Csák Ernő missziós lelkész és szászi Kovách Albert egyházfelügyelő élet és munkássága.* Várostörténeti és néprajzi tanulmányok 15. Szeged – Kunszentmárton, 2018. 51. oldal, 9 fekete-fehér kép
16. Barna Gábor – Pusztai Gabriella (szerk.) *Örökségünk, Kunszentmárton értéktárából – Unser Erbe, aus der Wertesammlung von Kunszentmárton – Nasze Dziedzictwo Kulturowe, w zbiorach miasta Kunszentmárton – Our Heritage, From the Kunszentmárton Repository of Values.* Várostörténeti és néprajzi tanulmányok 16. Kunszentmárton, 2019. 56 oldal, színes képekkel
17. Barna Gábor (szerk.): *Egy jász település a Nagykunságban.* Kunszentmárton a 18. században. Várostörténeti és néprajzi tanulmányok 17. Kunszentmárton, 2019. 512 oldal, színes és fekete-fehér képekkel, térképpel
18. Barna Gábor: *A „Megszálló levél” Kunszentmárton 18. századi újratelepítéséről szóló elbeszélés. A történelmi emlékezet és a helyi identitás megszerkesztése.* Várostörténeti és néprajzi tanulmányok 18. Kunszentmárton, 2019. 40 oldal, színes képpel és térképpel

Jegyzetek

